

Szakpolitikai összefoglaló

A polgári részvétel és elkötelezettség előmozdítása a szélenergia-tervezésben

2025. január

Bevezetés

Európa-szerte számos szélenergia-projektet függesztettek fel a helyi közösségek és környezetvédelmi csoportok ellenállása miatt. Ez az ellenállás gyakran a polgári elkötelezettség és részvétel hiányának tudható be.

Az elkötelezettség lehetőséget kínál az érdekelt feleknek, hogy jobban megértsék a javasolt projekteket, feltárják a terület számára jelentkező hozzáadott értéket, meghatározzák, mely lehetőségek a legmegfelelőbbek a helyi körülmények között, és segítsenek olyan megoldások kidolgozásában, amelyek minden érintett szereplő számára megfelelőek. Ez proaktívabb részvényesi bázist, jobb tervek és kevesebb ellenállást vagy zavart eredményezhet.

A kormányok és a politikai döntéshozó szervek a jelen politikai összefoglalóban vázolt megközelítéseket alkalmazva támogathatják a polgárok részvételét a szélenergia-fejlesztésben és növelhetik a társadalmi elfogadottságát. Sok esetben a politikák kombinációja lesz a leghatékonyabb az országspecifikus célok és kihívások elérése szempontjából.

Ez a szakpolitikai összefoglaló egy háttér tanulmányon ¹ és egy régiók közötti műhelymunkán alapul, amelynek célja a polgári részvétel és a szélenergia-tervezésben való elkötelezettség előmozdítását szolgáló intézkedések kidolgozása volt². A műhelymunkát az Északi és Nyugati Regionális Közgyűlés (NWRA) szervezte 2023. szeptember 19–20-án Sligóban, Írországban, a BIOWIND Interreg Europe projekt keretében.

Politikai ajánlások

1. A polgárok attitűdjeinek felmérése

A hatékony elkötelezettségi politikáknak a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos tényleges attitűdökből kell kiindulniuk, és foglalkozniuk kell a helyi aggályokkal. Rendszeres (pl. féléves) és reprezentatív országos, regionális vagy akár helyi felmérésekkel nyomon követhető a különböző típusú megújuló energiaforrások iránti tudatosság és támogatás, valamint azonosíthatók a konkrét akadályok. Ezek az információk segítenek a helyi nyilvános konzultációs folyamat kidolgozásában is, amely elengedhetetlen egy új szélenergia-projekt elindításához.

A konzultáció még több részletet fog nyújtani a helyi attitűdökről és aggályokról, míg a

¹ Interreg Europe BIOWIND. „Íránymutatások a polgári részvétel és elkötelezettség előmozdítását célzó intézkedések kidolgozásáról szóló interregionális műhelymunkához a szélenergia-tervezés területén” (2023)

² Interreg Europe BIOWIND. „Műhelyjelentés a polgári részvétel és a szélenergia-tervezésben való elkötelezettség előmozdítását célzó intézkedések kidolgozásáról” (2023)

együttal megerősítve a szélenergia-fejlesztési projekt társadalmi tőkét.

2. Korán kezdje

A közösségi elkötelezettséget korán kell kezdeményezni, lehetőleg egy konkrét szélenergia-projekt tervezési szakaszában, vagy még jobb, ha a területrendezés korai szakaszában. A korai szakaszban történő elkötelezettség lehetővé teszi a közösségek számára, hogy hangot adjanak aggályaiknak és korai párbeszédet kezdeményezzenek, míg a hatóságok és a fejlesztők foglalkozhatnak az esetleges félreértésekkel.

3. Tájékoztatassa a polgárokat

A NIMBY-hatás leküzdéséhez objektív és hiteles információkra van szükség a téves információk ellensúlyozása érdekében. A hatóságoknak minden rendelkezésre álló csatornán keresztül egyértelmű és tényekre alapuló információkat kell terjeszteniük. Tegyék közzé a projekt részleteit, beleértve a környezeti és társadalmi hatások értékelését. Adjanak tájékoztatást az adott helyszín kiválasztásának okairól és a szélerőműpark előnyeiről, például a munkahelyteremtésről, az adóbevételekről, a tiszta energia célok eléréséhez való hozzájárulásról és az infrastruktúra fejlesztéséről. Kezdje el a korai szakaszban, és folytassa a tervezés, a kivitelezés és az üzemeltetés fázisában is. A tevékenységek magukban foglalhatják az információk nyomtatott vagy online terjesztését, valamint interaktív rendezvények szervezését, például nyilvános fórumokat, kérdések és válaszok órákat, helyszíni látogatásokat és „találkozás a szakértőkkel” rendezvényeket. Az érintett érdekelt felekkel folytatott egyéni megbeszélések megkönnyíthetik a tényekre alapuló vitát. A szélenergia-projekt jóváhagyását követően a nemzeti, regionális vagy helyi kormányoknak továbbra is nyomtatott és digitális médiát kell használniuk a polgárok tájékoztatására, beleértve a szélerőműparkok bevételeiből finanszírozott kezdeményezésekkel kapcsolatos híreket is.

4. A aggályok kezelése

A szélturbinák és a kapcsolódó infrastrukturális munkák hatásaival kapcsolatos helyi közösségek aggályainak kezelése rendkívül előnyös a helyi hatóságokba, valamint a szélenergia-projektbe és a kapcsolódó eljárásokba vetett bizalom megerősítése szempontjából.

A közösségek aggályainak enyhítésére szolgáló funkcionális megközelítés az, hogy a tudatosságnövelő tevékenységekkel párhuzamosan konzultációs mechanizmusokat hoznak létre, amelyek keretében a polgárok tájékoztatást kaphatnak, és aktívan hangot adhatnak aggályaiknak és igényeiknek a szélenergia-fejlesztésekre alkalmas területeket kijelölő területrendezési tervek, valamint a környezetvédelmi és biodiverzitási tervek és stratégiák kidolgozása során. A vizuális szimulációk (akár VR használatával is) enyhíthetik az esztétikai aggályokat; a zajadatok összehasonlítást kínálnak a mindennapi zajokkal; a mérséklő intézkedések hatása pedig enyhítheti a vadon élő állatokra gyakorolt hatással és az ingatlanárak csökkenésével kapcsolatos aggályokat.

5. Iránymutatások a projektfejlesztők számára

A nemzeti vagy regionális kormányok közösségi részvételi iránymutatásokat hozhatnak létre a projektfejlesztők számára, lehetővé téve a helyi közösségek és a fejlesztők részvételét a szélenergia-projekt teljes életciklusa alatt. Az iránymutatások tartalmazhatnak elveket, módszereket és kereteket, felsorolhatnak konkrét intézkedéseket, és kínálhatnak egy eszközkészletet útitervvvel és sablonokkal, amelyek minden egyes projekthez igazíthatók. Ír példák közé tartozik a 2016-os szélenergia-fejlesztésekre vonatkozó magatartási kódex és a 2019-es szélenergia-iránymutatások tervezete.

6. Pénzügyi ösztönzők a közösségi részvétel mozgatórugóiként

A szélerőműparkok környékén élő lakosok aktív vagy passzív pénzügyi részvételét támogató közösségi haszonprogramok létrehozása

részvételét támogató közösségi juttatási rendszerek létrehozása a helyi közösség bevonásának ösztönzésében. Különösen hatékonyak azok az aktív részvételi rendszerek, amelyekben a helyi lakosok közvetlenül részt vesznek a szélenergia-projektekben, akár a szélerőműpark társtulajdonosaként, akár energiaszövetkezetek létrehozása révén. Alternatív megoldásként a közösségi elkötelezettséget kompenzációs rendszerekkel (azaz passzív részvétellel) is lehet fokozni. A figyelemre méltó kompenzációs programok között szerepelnek a turbinák telepítésének helyszínéül szolgáló földterületek bérleti díjának kifizetése a földtulajdonosoknak, a helyi lakosok számára biztosított kedvezményes villamosenergia-díjak, a szélturbinák közelében élő helyi lakosok számára biztosított jogdíj-kompenzáció, közösségi alapítványok és a szélerőműpark működéséből származó adóbevételek.

6.1 Közös tulajdon

A közös tulajdonlás jelentős közösségi előnyökkel jár, ugyanakkor ösztönzi a nagyobb együttműködést, koordinációt és összefogást helyi szinten. A helyi hatóságoknak a lehető leghamarabb fel kell vetniük a közös tulajdonlás alternatíváját. Jó példa erre az Enel Green Power S.p.A nyílt részvételi ajánlata a spanyolországi Galatea projekt fejlesztése során.

Egy munkacsoport felmérheti a közösség érdeklődését, feltárhatja a különböző modelleket, tisztázhatja a közösség preferenciáit és elősegítheti a párbeszédet a projektfejlesztők és a közösség között.

6.2 Egyszerűsített eljárások és differenciált tarifák a kis léptékű termelők és az energia-szövetkezetek számára

Javasoljuk, hogy a kis léptékű termelők, beleértve a szövetkezeteket, az energiaközösségeket és a közös tulajdonú befektetésekkel rendelkezőket, preferenciális hozzáférést kapjanak a hálózathoz.

A nemzeti vagy regionális kormányoknak tanácsos iránymutató keretrendszert, lépésről lépésre kidolgozott útmutatót és személyes támogatást biztosítaniuk a kis léptékű termelők, az energia szövetkezetek és az energiaközösségek számára, hogy megkönnyítsék és segítsék őket a pályázati folyamatban és a finanszírozáshoz való hozzáférésben. A kis és közepes léptékű projektek számára differenciált átvételi árak további támogatást nyújthatnak a kis léptékű projekteknek.

6.3. Önkormányzati közösségi hasznalap

A helyi önkormányzatoknak ajánlott önkormányzati közösségi hasznalapokat létrehozni, biztosítva, hogy a szélerőműpark működéséből származó értékteremtés egy része helyben valósuljon meg. Az alap lehet az önkormányzati költségvetés külön ágazata, amelyet elsősorban a szélerőműpark működéséből származó adóbevételek finanszíroznak, és az alapok a nyilvánosság számára látható beruházásokra fordíthatók.

7. Fektessen be a vitarendezésbe

A helyi közösség, a projektfejlesztő és az illetékes hatóságok közötti konfliktusok eszkalálódhatnak, ami hosszú és bonyolult bírósági eljárásokhoz vezethet, és negatív publicitást vonhat maga után. Ezért elengedhetetlen, hogy a hatóságok vitarendezési mechanizmusokat hozzanak létre. A jó mechanizmusokat független bizottságok felügyelik, garantálják az átláthatóságot és a pártatlanságot, valamint idő- és költséghatékonyak. Növelik a folyamat hitelességét és legitimitását, elősegítve a polgárok támogatását és bizalmát.

³ <https://www.interregeurope.eu/good-practices/open-participation-offer-to-local-investment-while-developing-the-aeolic-project>

8. A polgárok és az érdekelt felek bevonása a projekt végén

A helyi közösségnek is lehetőséget kell adni arra, hogy a szélenergia-projekt végén kifejezze aggályait és véleményét. A projekt befejezése előtt jóval korábban megkezdett megbeszélések fontosak a vélemények felmérése és az emberek bevonása szempontjából, függetlenül attól, hogy a leszerelés vagy az újratelepítés mellett döntöttek-e.

Ezt a szakpolitikai összefoglalót Peter Dhondt írta, Linus Vanhellemont szerkesztette, mindketten a Flamand Brabant tartományból.